

KOGERKERKGEMEENTE PASEN 2024, zondag 31 maart 2024

Lezingen en overweging.

In het begin: Genesis 1:1-5

In het begin schiep God de hemel en de aarde.
De aarde was woest en doods,
duisternis lag over de oervloed,
en over het water zweefde Gods Geest.

God zei: 'Laat er licht zijn,'
en er was licht.
God zag dat het licht goed was,
en Hij scheidde het licht van de duisternis;
het licht noemde Hij dag, de duisternis noemde Hij nacht.
Het werd avond en het werd morgen.
De eerste dag.

Uit de Bijbel: Johannes 20: 1-1-18 (*vertaling Marie van der Zeyde*)

De dag na de sabbat komt Maria van Magdalena
vroeg in de ochtend, het was nog donker,
bij het graf, en zij ziet
dat de steen van het graf is weggenomen.
En zij loopt weg en gaat naar Simon Petrus
en die andere leerling, naar hem die Jezus liefhad
en zij zegt tegen hen:
Ze hebben de Heer weggenomen uit het graf
en wij weten niet waar ze Hem hebben gelegd.

En meteen ging Petrus, met die andere leerling,
op weg naar het graf.
Zij liepen haastig, allebei.
De andere leerling liep voorop -, hij liep sneller dan Petrus –
en kwam het eerst bij het graf,
en, zich bukkend,
ziet hij de linnen doek liggen,
- hij ging echter niet naar binnen.
Daarop komt ook Simon Petrus, achter hem aan,
en die ging wèl de grafspelonk binnen;
en hij ziet voor zijn ogen de windselen liggen,
ook de doek, die over Zijn hoofd had gelegen.
Die lag niet bij de andere,
maar afzonderlijk, opgerold.
Daarna ging ook de andere leerling naar binnen,
hij die het eerst bij het graf was gekomen,
en zag het, met een beginnend geloof.
Want tevoren verstonden zij niet het woord van de Schrift
dat Hij uit de doden zou opstaan.

Doch toen zij weg gegaan waren, de leerlingen,
teruggekeerd naar huis,
stond Maria daar nog bij het graf, bij de ingang, en schreide.
En schreiend bukte zij zich naar het graf,

en daar aanschouwt zij twee engelen,
in stralend witte gewaden,
zittend, één aan het hoofdeind, een aan de voeten,
daar waar het lichaam van Jezus gelegen had,
en die zeggen tot haar:
Vrouw, waarom schrei je?
En zij zegt: Omdat ze mijn Heer hebben weggenomen,
en ik weet niet, waar ze Hem hebben neergelegd.
Zo sprak zij en wendde zich om,
en daar ziet zij Jezus staan
- maar zij wist niet dat het Jezus was.
En Jezus zegt: Vrouw, waarom schrei je?
Wie zoek je?
En zij, denkend dat het de tuinman was,
zegt: Heer, als u Hem hebt weggedragen,
zeg mij dan waar u Hem neergelegd hebt,
dan zal ik Hem meenemen.
Dan zegt Jezus tot haar: Maria!
En zij keert zich naar Hem en zegt in het Hebreeuws -:
Rabboeni (dat is Meester).
En Jezus zegt: Raak mij niet aan,
want Ik ben nog niet opgegaan naar de Vader.
Maar ga naar mijn broeders en zeg hun:
Ik ga op naar mijn Vader en jullie Vader,
mijn God en jullie God.
En zij gáát, Maria van Magdala,
en boodschapt de leerlingen: 'Ik heb de Heer gezien', -
en dat Hij haar dit had gezegd.

Overweging

Het werd avond en het werd morgen: de eerste dag.
Licht wekt de vogels, de bloemen en de bomen.
De hele aarde komt tot leven.
In dat speelse eerste licht loopt een vrouw.
Maar ze ziet en hoort niets van al dat ontwakende leven.
Een diep verdriet is haar aangedaan.
Ze is op weg naar een graf.

Pasen speelt zich af in een tuin, en dat is niet voor niets.
Die tuin verwijst naar dat andere verhaal, helemaal aan het begin van de Bijbel.
Een tuin, het paradijs, een plek waar de mens helemaal op zijn plaats is.
Dichtbij de bron van het leven en het licht.

De mens in die paradijselijke tuin geeft namen aan al het leven dat hij tegenkomt.
Maar – tot zijn verdriet – is er niemand die hem een naam geeft.
De mens heeft woorden genoeg.
Maar hij krijgt geen antwoord.

Dat is niet goed, niet zoals God het bedoelt.
En God scheidt een ander mens, een tegenover.
Met dat bijzondere woord beschrijft de Bijbeltekst die nieuwe mens.
Je bent elkaars 'tegenover'.
Dat verandert alles.
Want in die tuin is er nu ineens een stem, die wel antwoord geeft.

Die de mens bij zijn naam noemt.
Er is een ander mens, een medemens!
En dat is pas leven.
Bij je naam genoemd worden.
Beantwoord worden.

In die andere tuin, op paasmorgen, loopt Maria van Magdala.
Ze is alleen.
Niemand die haar hier in deze graftuin bij haar naam roept.
Alles is voor niets geweest, denkt ze.
Het is voorgoed donker in mijn leven.

In diep verdriet sluit je vaak je ogen voor alles wat er om je heen gebeurt.
Je blik is naar binnen gericht.
Maria ziet wel dat de steen van het graf is weggenomen.
Maar ze kijkt niet echt, niet verder.
Ze denkt nog steeds aan een dood lichaam.
Misschien is haar conclusie wel dat de Romeinse bezetter
van het graf geen bedevaartsplek wil maken,
en daarom het lichaam heeft weggehaald.
Ook dat nog.

Maria haalt twee van Jezus' leerlingen erbij.
Petrus ziet net als haar niet meer dan een leeg graf.
Maar bij die andere leerling is het anders, wat hij ziet,
voedt zijn vertrouwen, horen we.
Met dat vertrouwen lijkt het verhaal al voorzichtig een andere kant op te gaan.

Maria blijft achter als de twee anderen weggaan.
Alleen met haar verdriet.
Maar ze kijkt nu zelf in het graf.
En middenin die donkere leegte gaan haar ogen ineens open voor wat ze tot dan toe niet zag.
De leegte blijkt gevuld.
Ze ziet twee engelen, twee lichtende gestalten.
En ineens ziet ze daarin het licht terug dat Jezus met zich meebracht.
Al het goede wat zij met hem heeft beleefd, al die herinneringen lichten op.
Ze krijgen hun glans en gloed terug.
De weg van gerechtigheid, bevrijding, troost, medemenselijkheid, die Jezus ging, dat is er allemaal nog.
De manier waarop hij liet zien dat het anders kan.
Dat de wereld zoals die nu is, en de kwade machten die erin heersen, niet vanzelfsprekend zijn en al helemaal niet almachtig.
Dat perspectief is niet verdwenen
Dat zijn zaden diep in de aarde geplant, die krijg je er niet onder.
Ze zullen groeien en bloeien, steeds opnieuw.
Als Maria dat inziet, keert ze resoluut het graf de rug toe en draait zich om.

Ze ziet een tuinman staan.
En dan zijn het niet haar ogen, maar haar oren die uitkomst brengen.
'Maria.'
Haar naam klinkt.
Met het noemen van die naam krijgt zij antwoord.
Is zij niet meer alleen met haar verdriet.
Is zij niet langer onbeantwoord.

En ook Maria spreekt: 'Rabboeni.'
Het is de naam waarmee zij hem zo graag aansprak. 'Leraar'.
Met het noemen van die twee namen komt de tuin tot leven.

Een tuin die we terugzien in het gedicht van Ida Gerhardt.
Pasen valt maar heel af en toe in maart.
En zo'n vroege Paas als wij nu hebben is het ook in haar gedicht.
Alleen dat is al een reden om het vandaag te lezen.

Een diep verdriet dat ons is aangedaan kan soms,
na bittere tranen, onverwacht gelenigd zijn.
Ik kwam langs Zalk gegaan,
op Paasmorgen, zéér vroeg nog op den dag.
Waar onderdijks een stukje moestuin lag met boerse primula verfraaid,
zag ik, zondags getooid, een kindje staan.
Het wees en wees en keek mij stralend aan.
De maartse regen had het 's nachts gedaan:
daar stond zijn doopnaam, in sterkers gezaaid.

De dichteres loopt langs Zalk, aan de IJssel, diep verdrietig.
Haar zicht vertroebeld door haar tranen.
Maar daar komt ineens verandering in.
Iets bijzonders trekt haar aandacht en laat haar anders kijken.
Dat stralende kindje.
Juist die nacht is de sterkers opgekomen.
En een vader of moeder heeft daarmee in de tuin haar naam gezaaid.

Pasen is je oren èn ogen open leren houden, voor het onverwachte goede.
Pasen is òók je oren èn ogen open leren houden, voor het tegenovergestelde, voor de
kwade machten.
Alert blijven, doorzien waar zij op uit zijn en daar tegen in durven gaan. Om zó het visioen
van die paradijselijke tuin in ere te houden en er voor te gaan.
En... Pasen is elkaars naam roepen en elkaars stem niet onbeantwoord laten.

De tuinman deed het ons voor.
En Maria van Magdala doet het hem na.
Zij haast zich naar de andere leerlingen en zegt: 'Ik heb de Heer gezien'.
Dat 'zien' heeft niks meer te maken met 'waarnemen', maar alles met 'inzien'.

Maria van Magdala wordt sindsdien de apostel van de apostelen genoemd.
De leerling die begrijpt dat het niet afgelopen is, maar dat het pas begint.
En er is zelfs een evangelie dat haar naam draagt.
Het is helaas niet in de canon van de Bijbel terecht gekomen.

De tuinman zaaide zijn woorden en daden uit opdat de aarde een bloeiende tuin zou worden.
Een plek waar mensen helemaal op hun plek zijn.
In die tuin roept hij onze naam.
En wij hoeven ons alleen maar om te draaien zoals Maria van Magdala dat deed.
Gehoor te geven.
En met zijn woorden van licht en leven, trouw, gerechtigheid en vrede de wereld in te gaan
om de aarde te bewerken en te bewaren zodat het leven opbloeit.

God tot lof.

Moge het zo zijn.